Kampioen veelspreken: Tofik Dibi van GroenLinks

Totaal aantal plenair uitgesproken woorden (tussen haakjes gemiddeld per debat)

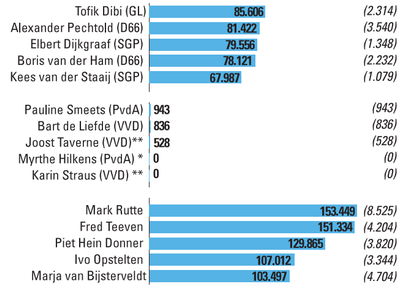

De tien grootste praters per debat

1. Jan de Wit, SP
2. Sybrand van Haersma Buma, CDA
3. Gerdi Verbeet, PvdA
4. Geert Wilders, PVV
5. Alexander Pechtold, D66
6. Han ten Broeke, VVD
7. Job Cohen, PvdA
8. Stef Blok, VVD
9. Ronald Plasterk, PvdA
10. Jolande Sap, GroenLinks

** sinds april in Kamer*
*** sinds oktober in Kamer*

Niemand zegt zoveel in de Tweede Kamer als de tegenstanders van het kabinet. Van de 25 volksvertegenwoordigers die het afgelopen politieke seizoen de meeste woorden uitspraken, zijn er maar vier lid van de coalitiepartijen.
De drukste spreker in het parlement is Tofik Dibi, GroenLinks, met ruim 85.000 woorden. De stilste is Karin Straus (VVD), die tot vorige maand geen enkel woord uitsprak in de plenaire zaal van het parlement.
NRC Handelsblad en de Universiteit van Amsterdam hebben een tekstanalyse gemaakt van de Tweede Kamerdebatten. Wie zijn de grootste praters? Wie zijn de backbenchers, wie zijn eindeloos aan het woord, en ook: van welk soort taalgebruik bedienen zij zich dan? Wat zegt PVV'er Wim Kortenoeven, naast zijn favoriete woorden 'bombarderen','bedreigen' en 'terugroepen'?
Wat blijkt? Hoe kleiner de fractie, hoe groter de bijdrage aan de belangrijkste debatten. De twee SGP'ers Kees van der Staaij en Elbert Dijkgraaf bezetten de eerste en tweede plaats met elk zo'n zestig debatten – het gemiddelde is zestien. Zij moeten alles alleen doen. Daarmee geldt wel: hoe kleiner je fractie, hoe groter de zichtbaarheid als Kamerlid.
Deel het aantal uitgesproken woorden door de bijgewoonde debatten en dan blijkt wie het, letterlijk, voor het zeggen hebben: de fractievoorzitters. Van de tien Kamerleden die omgerekend het meest aan het woord zijn, zijn er zes voorman van een fractie, met CDA'er Sybrand van Haersma Buma, PVV'er Geert Wilders en D66'er Alexander Pechtold voorop als langpraters.
Jan de Wit (SP) voert de lijst aan: niemand heeft meer woorden nodig om een punt te maken.
Aan de onderkant: Karin Straus. Dit VVD-Kamerlid uitte in plenaire debatten geen enkel woord. „Het was helemaal nieuw voor me", zegt ze nu.
Straus kwam van chemiebedrijf DSM en „ik moest me er helemaal in verdiepen waar het allemaal om ging. Het was heel erg wennen." Ze gaat onder meer over kinderopvang en heeft wel een aantal onderwerpen „op de *long list* voor de plenaire zaal geplaatst. Maar ja, daarover beslist de voorzitter. Denk ik. Ik weet ook niet hoe dat gaat."

Freek Staps

Verantwoording

NRC Handelsblad en het project *PoliticalMashup* van het Informatica Instituut van de Universiteit van Amsterdam onder leiding van Maarten Marx analyseerden alle tekst uit de zogeheten Handelingen, **de letterlijke weerslag van alle debatten in de plenaire zaal.** De woorden van de Kamerleden zijn onderzocht vanaf juni vorig jaar, toen de nieuwe Kamer aantrad. De woorden van het Kabinet zijn gewogen vanaf de regeringsverklaring van oktober. De teksten zijn bijgewerkt tot 24 mei.

Op nrc.nl/denhaag is van elke volksvertegenwoordiger een profiel aangemaakt. Welke woorden gebruiken ze bij voorkeur? Welke toon slaan ze aan? Hoe zichtbaar zijn ze in de media? Ook zijn hun eerste toespraken (de '*maiden speech*') te lezen, worden mediaoptredens weergegeven en kunnen bezoekers direct doorklikken naar debatten.

De lezer wordt uitgenodigd mee te helpen zoeken naar interessante verhalen.

Wolligste spreker: Ad Koppejan van het CDA

Minst wollig
Geert Wilders (PVV)
Anouchka van Miltenburg (VVD)
Sybrand van Haersma Buma (CDA)
Martin Bosma (PVV)
Mariëtte Hamer (PvdA)

Meest wollig
Ad Koppejan (CDA, de tekst in de ballon is een citaat van hem)
Arjan El Fassed (GroenLinks)
André Elissen (PVV)
Raymond de Roon (PVV)
Cynthia Ortega-Martijn (ChristenUnie)

Grootste namedroppers
Johan Driessen (PVV)
Gerdi Verbeet (PvdA)
Bart de Liefde (VVD)
Wim Kortenoeven (PVV)
Raymond de Roon (PVV)

Het afgelopen politieke seizoen had de premier het in de Tweede Kamer bovenproportioneel vaak over één collega-politicus: 'Wilders'.
Over wie PVV-leider Geert Wilders zelf vaker sprak? 'Cohen'.
De werkwoorden die PvdA-leider Job Cohen op zijn beurt vaker dan anderen gebruikte, zijn ook veelzeggend: 'geloven', 'afrekenen' en 'meedoen'. De onderzoekers voegden alle door de 150 Kamerleden en de twintig leden van het kabinet gebruikte werkwoorden, namen en zelfstandige naamwoorden samen. Daarna is gekeken welke woorden proportioneel vaker door een bepaald politicus gebruikt worden. Wat ze karakteriseert. *Name dropping*, het noemen van eigennamen, volgens taalkundigen vooral gebruikt door mensen die hun boodschap van extra gewicht willen voorzien. Wat opvalt zijn de nieuwkomers en de PVV'ers. Van de tien grootste *name droppers* in de Kamer zijn er vijf van deze partij. Johan Driessen, ook PVV, is de koploper. Zijn meest karakteristieke woord? 'Constantinopel'. Ook 'Barbarije' komt bovengemiddeld vaak voor.
Dan is er nog wolligheid, soms zelfs ingezet als politiek instrument. Om de wolligheid van een parlementariër vast te stellen hanteren de onderzoekers de breed geaccepteerde wetenschappelijke formule van het Cito: gemiddelde woordlengte, het gebruik van verschillende woorden en het aantal woorden per zin zijn factoren die daarin meewegen.
Welk Kamerlid het duidelijkst is in zijn taalgebruik? Het minst wollig? Geert Wilders.
Het meest wollig is Ad Koppejan, CDA'er en bekend van zijn verzet tegen het laten vollopen van de Hedwigepolder en zijn uitgesproken aarzeling bij de vorming van dit kabinet. Koppejan – „ik ga niet prat op dure woorden" – is niet verbaasd over zijn plek op de ranglijst. „Ik heb watertechnische onderwerpen, die zijn moeilijk te vertalen naar gewonemensentaal." Een voorbeeld: 'waterstaatkundige werken'. „Dan kan ik wel zeggen dijken, huizen, sluizen en gemalen, maar daarmee doe ik het geheel tekort." Bovendien, zegt hij, is de spreektijd beperkt. „Als ik mijn punt wil maken snijd ik het eerst in leuk proza, kwinkslagen en grapjes." Laat niemand ook het belang van helder taalgebruik overschatten, zegt Koppejan. „Want laten we eerlijk zijn: er zit geen hond op die tribune en ik zit gewoon mijn werk te doen."

Debattijger: Kees van der Staaij van de SGP

Aantal deelgenomen plenaire debatten

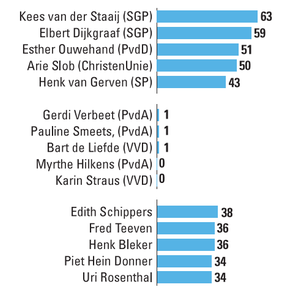

NRC 020711 / RL, EvG / Bron: NRC, PoliticalMashup, UvA / m.m.v. Appie Verschoor

De woorden die het meest voorkwamen in de bijdragen van Mark Rutte.

De woorden die het meest voorkwamen in de bijdragen van Maxime Verhagen.

De woorden die het meest voorkwamen in de bijdragen van Geert Wilders.

De woorden die het meest voorkwamen in de bijdragen van Job Cohen.

Dit is geen gewone politieke tijd, dit is de tijd van de ééntweetjes

De gedoogde coalitie is minder wankel dan verwacht. De op het oog broze constructie leidde dit eerste jaar tot een nieuwe vorm van machtspolitiek bedrijven: verbondjes sluiten.

Door HERMAN STAAL

Jarenlang klonk op het Binnenhof de klacht dat het parlement er niet meer aan te pas kwam als de kabinetsformatie eenmaal achter de rug was. In een gedetailleerd regeerakkoord was bijna alles dichtgetimmerd. En wat niet vast lag, werd weg gemasseerd in het Torentje van de premier en de andere achterkamers van de coalitie. Maar dat was in gewone tijden. Dit is geen gewone politieke tijd. Dit is de tijd van de ééntweetjes.
Dat gaat bijvoorbeeld zo: Jeroen Dijsselbloem van de PvdA maakte de afgelopen weken geregeld een wandelingetje naar de kamer van Elbert Dijkgraaf, de tweede man van de SGP. Ze kunnen het goed vinden en over veel details van het onderwijsbeleid zijn ze het eens. Dijsselbloem wil twee scholen voor zwaar epileptische leerlingen vrijwaren van bezuinigingen. Als hij een SGP'er achter zich krijgt, heeft hij meer kans op succes. Een minister neemt het dan net iets serieuzer, zeker als het een kwestie is die voor de SGP van groot belang is.
Van dag tot dag, per afzonderlijk onderwerp, zagen we in het eerste seizoen van het kabinet-Rutte dit soort allianties en verbondjes in de Tweede Kamer. Veel afspraken liggen vast in het regeer- en vooral in het gedoogakkoord, maar lang niet alles. Nog een voorbeeld: Alexander Pechtold (D66) en Frans Timmermans (PvdA) wisten het kabinet aan te sporen in te spelen op de Arabische opstand. Met een motie kregen ze 7 miljoen euro los „ter ondersteuning van democratische krachten".

De SGP is nu voor de coalitie én de oppositie een interessante bondgenoot

Het eerste parlementaire jaar met een minderheidskabinet is deze week afgesloten. In voorgaande kabinetsperiodes wilde in zo'n week de spanning in Den Haag nog wel eens fors oplopen. Eind juni 2006 viel het kabinet-Balkenende II zelfs over het paspoort van Ayaan Hirsi Ali. Zomer 2007 kwam een meningsverschil tussen CDA en PvdA over het ontslagrecht aan de oppervlakte.
Zo niet in 2011. Het kabinet kwam deze week zelfs nog met een verrassing: een lagere overdrachtsbelasting. Het minderheidskabinet met de omstreden gedoogsteun toonde zich de eerste negen maanden stabieler dan menigeen had gedacht. Met de immer opgewekte Mark Rutte voorop maakt het kabinet een stevig begin met de miljardenbezuinigingen en lachte hij alle uithalen van gedoger Geert Wilders weg. Ach, we kennen Wilders toch? Demonstraties – een paar keer liep het Malieveld halfvol – brachten de coalitie niet van de wijs. Het Sociaal- en Cultureel Planbureau kwam deze week met een fijne boodschap: het vertrouwen in het kabinet groeide in een jaar tijd van 46 naar 56 procent.
Bij de coalitiepartijen heerst tevredenheid, al zegt een enkele christendemocraat: „Het gaat goed met het kabinet maar slecht met het CDA." VVD'ers zijn stuk voor stuk positief gestemd. Wel ergeren ze zich soms mateloos aan Wilders. Maar met PVV'ers valt in de dagelijkse praktijk goed zaken te doen. „Het Deense model werkt ook in Nederland", zegt een Kamerlid. Analoog aan het minderheidskabinet dat al jaren in Denemarken functioneert, hebben Rutte en zijn bewindsploeg volgens deze VVD'er bewezen dat er meer mogelijkheden zijn dan een meerderheidskabinet met een van A tot Z vastgelegd regeerakkoord.
En de oppositie? Krijgt ze dankzij het Deense model meer voor elkaar? Door de bijzondere verhoudingen had in ieder geval Marianne Thieme een goede week. Iedereen is het er over eens dat zij haar mars tegen het ritueel slachten nooit succesvol had kunnen afronden in de vorige kabinetsperiode. Ongetwijfeld hadden CDA, PvdA en ChristenUnie dan afgesproken het wetsvoorstel van de Partij voor de Dieren af te zwakken of niet te steunen. Nu zit het CDA in zo'n zwakke positie dat ze hierover geen deal met VVD en PVV kon sluiten.

De SGP floreert in deze situatie. Sinds ze in de Eerste Kamer nodig is voor een meerderheid, zit de partij goed. Fractieleider Kees van der Staaij komt in debatten vaak als laatste aan het woord. Tot voor kort was dat het moment waarop journalisten en politici en masse de zaal verlieten om wat te gaan drinken. Maar nu wordt aandachtig naar Van der Staaij en zijn collega Dijkgraaf geluisterd. De partij wist meteen meer te bereiken, uitstel van de langstudeerdersboete en van de bezuinigingen op het passend onderwijs.
Voor coalitie én oppositie zijn de strenggereformeerden ineens een interessante bondgenoot. Jeroen Dijsselbloem zocht niet voor niets de samenwerking: „Het is uiteindelijk gewoon machtspolitiek", zegt hij. Niet dat het grote publiek het ziet, maar hij heeft wel iets bereikt. De epilepsiescholen blijven van de ergste bezuinigingen gevrijwaard.
D66-leider Alexander Pechtold ziet ook dat er een nieuwe politieke tijd is aangebroken. Hij pleegt dit minderheidskabinet wel 'het uitvoeringsorgaan' van het parlement te noemen. Pechtold kon inzake de politiemissie naar Kunduz, samen met Jolande Sap (GroenLinks), en de Nederlandse bijdrage aan de NAVO-bombardementen van Libië, samen met Frans Timmermans, een belangrijke rol opeisen.

De oppositie heeft betere wapens tegen het kabinet dan ze zelf beseft

Toch heerst niet bij de hele oppositie een positieve stemming. De ruimte zit alleen bij de onderwerpen die niet in het gedoogakkoord staan, en bij onderwerpen die geen onderdeel zijn van de 18 miljard aan bezuinigingen: samen meer dan 80 procent van de plannen. „Op dat gebied gaan onze alternatieven ongelezen in de prullemand", zegt SP-leider Emile Roemer. Rutte is een aardige man, zegt Roemer, maar hij hanteert de stelregel „*Don't call us, we call you.*"
Alleen als de PVV afhaakt mogen wij bijspringen, zeggen oppositieleden. En dat gebeurt zelden. Sterker, de PVV bepaalt, als ware zij een volwaardige coalitiepartner, veel details van het beleid. Dat minister Schippers (Volksgezondheid, VVD) het persoonsgebonden budget grotendeels afschaft, terwijl VVD en CDA dat helemaal niet in hun verkiezingsprogramma hadden staan, is op het conto van PVV'er Fleur Agema te schrijven. Zij en andere PVV'ers hebben vaak overleg met ambtenaren op Schippers' ministerie. Dat geldt ook voor dat andere *spending department*, Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Al wat riekt naar aanpassing van WW of het ontslagrecht houdt de PVV achter de schermen tegen, tot ergernis van VVD-minister Henk Kamp.
Omdat het kabinet het toch soms buiten de PVV moet zoeken, hebben oppositieleden wel degelijk wapens in handen. Misschien wel betere wapens dan ze zelf beseffen. De PvdA kon het kabinet internationaal in een lastig parket brengen door zich tegen de steunoperatie aan Griekenland uit te spreken. De financiële man van de PvdA, Ronald Plasterk, dreigde één keer van de eurocrisis 'politiek' te maken: Plasterk suggereerde in december dat hij wat terug wilde voor zijn steun. Andere oppositiepartijen beschuldigden hem toen van „politieke spelletjes" terwijl de positie van de euro op het spel stond. Plasterk bond in. Sindsdien staat hij in nauw contact met minister De Jager (Financiën, CDA).
De PvdA had ook kunnen dwarsliggen door het pensioenakkoord af te wijzen. Dat zou een fikse tegenslag geweest zijn voor het kabinet. De partij deed het niet. Maar de ergernis bij de sociaal-democraten over het uitblijven van de uitgestoken hand van Rutte neemt snel toe. Er komt zeker nog een moment waarop de PvdA met een 'politiek spel' het kabinet in zijn hemd kan zetten. Dat moment, voorspellen PvdA'ers hoopvol, kon wel eens snel na de zomer komen.